

leeftijd **62**

opleiding **plantenziektkunde aan WUR**

huidige functie **algemeen directeur van de Animal**

**Sciences Group bij WUR sinds 2022, lid van Wageningen
management board**

vorige functie **algemeen directeur van de Plant Sciences**

Group bij WUR van 2009 tot 2022

**‘We delen kennis en laten zien wat
de gevolgen zijn van elke richting,
maar bepalen niet het beleid’**

‘Juist in een transitie is kennis nodig’

De sector krimpt, terwijl die in andere delen van de wereld een vlucht neemt. Onderzoek staat onder druk en wordt niet altijd meer als de waarheid gezien. Is er nog toekomst voor wetenschappelijk onderzoek naar dierlijke productie in Nederland?

TEKST QUINTEN DEN HERTOOG

De helft van de tijd geeft Ernst van den Ende leiding aan het departement Dierwetenschappen van Wageningen Universiteit. De andere helft stuurt hij als algemeen directeur drie grote onderzoeksinstituten van WUR aan: Bioveterinary Research, Livestock Research en Marine Research. Opvallend genoeg begon Van den Ende zijn loopbaan niet bij de dieren, maar bij de planten. ‘Bij planten is het mondiale gesprek helder: hoe verduurzamen we de productie? Bij dieren ligt het ingewikkelder. Terwijl wereldwijd de vraag naar dierlijke eiwitten toeneemt, worstelen wij hier in Nederland met de vraag hoe de veehouderij kan blijven bestaan.’

Er speelt veel. Wat is de rol van onderzoek in de toekomst van de Nederlandse veehouderij?

‘Er is veel behoefte aan kennis op het gebied van dierwetenschappen. De veehouderij gaat niet weg uit Nederland, maar zal er anders uitzien. Door maatschappelijke en politieke druk ontstaat een grote diversiteit aan bedrijven: kleinschalige, kringloopgerichte of natuurinclusieve bedrijven aan de ene kant en technologisch intensieve bedrijven aan de andere kant. Die diversiteit vraagt om nieuwe kennis. Sommigen denken dat extensiever boeren vanzelf gaat, maar dat is niet zo. Bepaalde emissiestromen zijn in dat type bedrijven minder makkelijk te beheersen. Daar is andere kennis voor nodig.’

Waarom bent u overtuigd dat de veehouderij in Nederland blijft bestaan?

‘Door klimaatverandering komt er een

steeds grotere druk op Zuid-Europa. Ons klimaat is ideaal voor veehouderij. Ik verwacht daarom dat de Noord- en West-Europese landen belangrijke landbouwlanden binnen de EU blijven. Daarnaast vervult de rundveehouderij een belangrijke rol in het Nederlandse landschap. Rundvee houdt het landschap open. Toen in de omgeving van Ede-Wageningen twee melkveehouders stopten en er boomkwekerijen voor in de plaats kwamen, kwamen bewoners in opstand: hun uitzicht verdween. Dat betekent niet dat alles bij het oude moet blijven, maar we moeten wel oppassen dat we niet de sector afbreken, waar we later spijt van krijgen. Het is zaak dat we kennis blijven leveren om op een goede manier voldoende voedsel te produceren, met zo min mogelijk milieu-impact.’

Hoe levert WUR deze kennis?

‘WUR is geen gewone universiteit. We combineren fundamenteel onderzoek met toegepast contractonderzoek onder één management. Daardoor kunnen we wetenschappelijke kennis direct toepassen in de praktijk. We zijn meer en meer geïnteresseerd in een systeemaanpak. Als we echt impact willen maken, komen we er niet mee weg om alleen verstand te hebben van een stal. Daarom zoeken we in onze opleidingen studenten met een T-discipline: ze zijn in één discipline goed geschoold, maar ook breder geïnteresseerd in andere disciplines. We gaan voor een integrale aanpak.’

Wat houdt die integrale aanpak in?

‘Binnen de dierwetenschappen onderscheiden we drie grote toepassingsgebieden:

sustainable food systems, gericht op een duurzame en dierwaardige veehouderij, bioveterinary, gericht op mens-dierinteracties en zoönosen, en biodiversity and ecosystems, gericht op de rol van dieren in hun natuurlijke omgeving. Die drie toepassingsgebieden vullen elkaar aan. Een goed voorbeeld is het wolvendossier. Dat raakt zowel de natuur als de veehouderij. Zulke vraagstukken vragen om samenwerking tussen onderzoekers met verschillende achtergronden.’

‘Daarnaast maken we binnen dierwetenschappen de verbinding met andere science-groepen. De stikstofproblematiek kun je niet alleen vanuit het oogpunt van emissiebeperking zien, maar moet ook bestudeerd worden in een breder economisch belang. Dierenwelzijn is een ander voorbeeld. De ethici zitten in Wageningen bij sociale wetenschappen. Die betrekken wij er natuurlijk ook bij.’

Hoe zorgt WUR ervoor dat onderzoek onafhankelijk blijft?

‘Wij delen kennis, maar bepalen niet het beleid. We zeggen niet: je moet linksaf of je moet rechtsaf, maar laten zien wat de gevolgen zijn van elke richting. Daarmee helpen we onder andere veehouders, beleidsmakers en maatschappelijke organisaties om keuzes te maken op basis van wetenschappelijke feiten. Dat we kritiek krijgen van beide kanten – van milieuorganisaties en van boerenactiegroepen – zie ik als iets positiefs. Dat betekent dat we midden in de discussie staan.’

Onderzoek ligt steeds vaker onder vuur. Hoe gaat u daarmee om?

‘We zijn onderdeel van een maatschappij die erg aan het veranderen is. Er is een gedeelte dat zich luid uitspreekt en beweert dat onderzoek maar een mening is. Daar hebben wij last van en hierdoor komt onderzoek onder druk te staan.’

‘Ik verbaas me erover hoe sommige mensen goedgegelovig achter social media aanrennen. Bijvoorbeeld tijdens covid en bij het stikstofdossier zie je dat onderzoek in twijfel wordt getrokken. Iedereen heeft recht op een eigen mening, niet op eigen

‘Innoveren en vooroplopen is onze kracht, maar dat staat nu in de agrofoodsector behoorlijk onder druk’

feiten. Iemand mag een mening vormen op basis van feiten, niet andersom.’ ‘Tegelijkertijd zijn er gelukkig heel veel studenten die geïnteresseerd zijn in dierwetenschappen. Animal Sciences is een van de sterkst groeiende opleidingen en behoort tot een van de grote opleidingen van WUR.’

Waar ligt de focus in jullie onderzoeken nu op?

‘We zijn op allerlei vlakken bezig. Hoe kunnen we ons voorbereiden op een volgende pandemie? Want die gaat er komen. We leveren onze expertise en werken samen met academische ziekenhuizen om de risico’s te verkleinen. Ook is er een heel team bezig met immuunresponsen, dat onderzoekt hoe de weerbaarheid van vee op een hoger niveau kan komen. En op de Dairy Campus wordt veel onderzoek gedaan naar sensoren. We produceren daar meer data dan melk.’

‘Daarnaast werken we veel samen met EU-landen als Frankrijk en Denemarken. Nederland is een speldenknopje en we kunnen

nog zoveel leren van andere landen. Internationaal opereren is nog altijd ten gunste van de thuismarkt.’

Nederland staat bekend als een kennisland, maar in delen van de wereld neemt de rundveehouderij een enorme vlucht. Kunnen we die reputatie blijven behouden?

‘Daar maak ik me zorgen over. Innovatie in Nederland staat onder druk, vooral doordat de overheid al jaren geen duidelijke keuzes maakt. Voor boeren is het ontzettend moeilijk om te investeren en te vernieuwen. Innoveren en vooroplopen is onze kracht, maar dat staat nu in de agrofoodsector behoorlijk onder druk.’

‘Afgelopen maand hebben we heel hard gewerkt aan een uitvraag van Economische Zaken om te zoeken naar versteviging van belangrijke sectoren in Nederland. Er is een plan neergelegd waarin we vragen om investeringen die nodig zijn om de concurrentiepositie van de Nederlandse land- en tuinbouw te behouden. Dat is nodig als we als sector in de pas willen blijven lopen

met het buitenland, anders lopen we alleen maar steeds verder achter en dat is voor de agrarische sector echt funest.’

Is Nederlands onderzoek nog wel relevant voor andere landen?

‘Ja, de druk op de discussie hoe je balanciert in een voedselsysteem tussen plantaardig en dierlijk zonder de wereld te gronde te richten, wordt internationaal ook steeds belangrijker.’

‘Als Nederland kunnen we daar een grote rol in spelen. De onweersbui waar we nu in Nederland mee te maken hebben rondom stikstof, treft ons uiteindelijk allemaal. Ik merk al dat dit in andere landen gaat spelen. In Nieuw-Zeeland hebben ze bijvoorbeeld ook een enorm stikstofprobleem. Zij kijken hoe wij daarmee omgaan, want het verleden laat zien dat als Nederland een crisis heeft, het er als land weer goed en vaak zelfs beter uitkomt. Daar ben ik trots op. Helaas geldt dit niet voor iedereen individueel, dat is het pijnlijke. Maar als sector kunnen we er best sterker uitkomen. Never waste a good crisis.’ |